

Verksamhetsberättelse för 2004

Artinriktad verksamhet

Denna verksamhet inriktas främst på så kallade ansvarsarter. Med ansvarsarter menas här arter vars förekomst i Norrtälje kommun är viktig för deras överlevnad i landet och som kommunen därför har ett ansvar för i ett nationellt perspektiv. Det kan vara sådana arter som har hela eller en betydande del av sin nationella förekomst i Norrtälje kommun. Det kan också vara sådana arter som endast finns på ett fåtal platser i landet varav en eller flera ligger i Norrtälje kommun. Några exempel på sådana arter som NNF arbetar med är mnemosynefjäril, asknätfjäril samt gulyxne. Dessa arter omfattas dessutom av EU:s art- och habitatdirektiv, vars syfte är att ”upprätthålla eller restaurera en gynnsam bevarandestatus hos naturtyper samt vilda växt- och djurarter av gemenskapsintresse”.

När en art hotas till sin existens beror det ofta på miljöförändringar vilka till största delen orsakas av att markanvändningen inom jord- och skogsbruket har förändrats. I NNF:s arbete för att bevara hotade arter ingår därför bland annat att återskapa de livsmiljöer som är avgörande för artens överlevnad.

Mnemosynefjäril (*Parnassius mnemosyne*)

Mnemosynefjärilen lever i Nordeuropa i små och isolerade populationer. Den är i hög grad en stationär art som förekommer mest i kusttrakter och på öar där det fortfarande förekommer en mosaikartad ängs- och hagmark med en intakt ängsflora i anslutning till lövskogsbryn och buskage. Populationen av mnemosynefjäril är starkt minskande och fjärilen är idag sällsynt eller saknas helt i stora delar av sitt tidigare utbredningsområde. Det främsta hotet utgörs av igenväxning eftersom mnemosynefjärilen är helt beroende av en mosaikartad ängs- och hagmark i anslutning till lövskogsbryn och buskage.

Mnemosynefjärilen klassas idag i Sverige som starkt hotad (EN) enligt Artdatabanken. Tidigare förekom arten i ett flertal landskap från Skåne-Blekinge längs ostkusten, inklusive Öland och Gotland, upp till Uppland, samt i Medelpad och Jämtland. I dagsläget förekommer mnemosynefjärilen endast i tre regioner i Sverige nämligen Blekinges kustland, södra Roslagens kustland i Uppland och Indalsälvens delta i Medelpad. I dessa tre trakter förekommer arten mestadels i mycket små populationer i alltmer fragmentiserade oftast mycket små och igenväxande habitat.

Norrtälje Naturvårdsfond (NNF) driver sedan 1995 projekt Mnemosynefjäril vilket syftar till att rädda den starkt hotade mnemosynefjärilen vid Upplandskusten från att försvinna helt. Arbetet har under åren bestått av bland annat årliga inventeringar av samtliga kända lokaler i Norrtälje kommun vilka givit oss god kunskap om artens situation och idag känner vi till tre lokaler som hyser denna art i Norrtälje kommun. För

att ge arten en säkrare och mer varaktig bevarandestatus driver NNF sedan 2002 även naturvårdsprojektet ”Restaurering av mnemosynefjärilshabitat”. Projektet syftar till att bevara den akut hotade mnemosynefjärilen genom att återskapa de livsmiljöer som är avgörande för artens överlevnad (se Biotopinriktad verksamhet).

Sedan starten har årliga inventeringar gjorts på samtliga kända lokaler i Norrtälje kommun. De senaste årens inventeringar visar dock att fjärilen förmodligen har utgått från två av lokalerna och finns nu endast kvar på två lokaler på Rådmansö och en lokal vid Rosättra. Orsaken kan vara det ogynnsamma vädret som flera år har drabbat arten under parningstiden. Populationerna på de olika lokalerna är mycket små vilket gör dem extremt sårbara. De två populationerna på Rådmansö är relativt stabila och efter årets inventering uppskattas de till cirka 30 individer vardera. Tyvärr visade inventeringarna att antalet fjärilar på lokalen vid Rosättra successivt minskat under åren till att i år endast omfatta cirka 10 individer.

Som ytterligare en del i projekt Mnemosynefjäril har NNF sedan ett antal år tillbaka även försökt bygga upp en population av arten i fångenskap. Syftet var att skaffa kunskaper om dels hur man ska gå tillväga för att bygga upp en population i fångenskap och dels hur man genom utplantering av dessa individer ska kunna bygga upp en population i frihet. Försök tidigare år har dock misslyckats. Därför startades ytterligare ett försök upp under året. Med hjälp av expertis inom området samlades ett antal ägg in för vinterförvaring för att sedan kläckas i maj 2005 och utgöra grunden för en population i fångenskap.

Asknätfjäril (*Euphydryas maturna*)

Asknätfjärilen klassas idag som starkt hotad (EN) i Sverige och har enligt Artdatabanken dåliga förutsättningar att fortleva i landet om inga anpassningar till artens krav kan göras på de sista kvarvarande biotoperna. Artens kraftiga tillbakagång sammanfaller med 1950- och 60-talens omfattande nedläggningar av mindre lantbruk i skogsbygder samt införandet av ett mer rationellt skogsbruk. Arten förekom tidigare dels i de norra och centrala delarna av Skåne samt västra Blekinge, dels i ett band över norra Svealand från östra Värmland över Dalarna till Roslagens kust i Stockholms och Uppsala län. Numera finns den endast kvar i ett begränsat område vid Lindesberg i Örebro län samt i Norrtälje kommun, Stockholms län. I Norrtälje kommun återupptäcktes arten så sent som 2001 efter att ha befarats varit utdöd i 14 år. Arten är fridlyst i hela landet sedan år 2000. Asknätfjärilen omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv, vars syfte är att ”upprätthålla eller restaurera en gynnsam bevarandestatus hos naturtyper samt vilda växt- och djurarter av gemenskapsintresse”.

Under sommaren 2002 gjordes en inventering av asknätfjärilen i Norrtälje kommun vilken visar en kraftig utvidgning av artens tidigare kända utbredning i området. Sammanlagt påträffades den på 40 lokaler.

NNF driver sedan 2003 projekt Asknätfjäril. Projektet syftar till att bevara den starkt hotade asknätfjärilen och innefattar bland annat återkommande inventeringar. Målet med projektet är att ge en klar bild över beståndets storlek och utbredning i kommunen

samt att säkra artens långsiktiga överlevnad inom Stockholms län. På uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län återinventerade NNF år 2003 de lokaler där fynd av larvkolonier från asknätfjärilen gjordes under 2002 års inventering. Resultatet visade att det totala antalet larvkolonier minskat med 10 % från 776 kolonier till 701 kolonier. Endast 25 lokaler av de 42 lokalerna som återinventerades visade sig hysa larvkolonier även vid 2002 års inventering. I gengäld upptäcktes 12 nya lokaler. År 2004 gjordes inga inventeringar av asknätfjärilen.

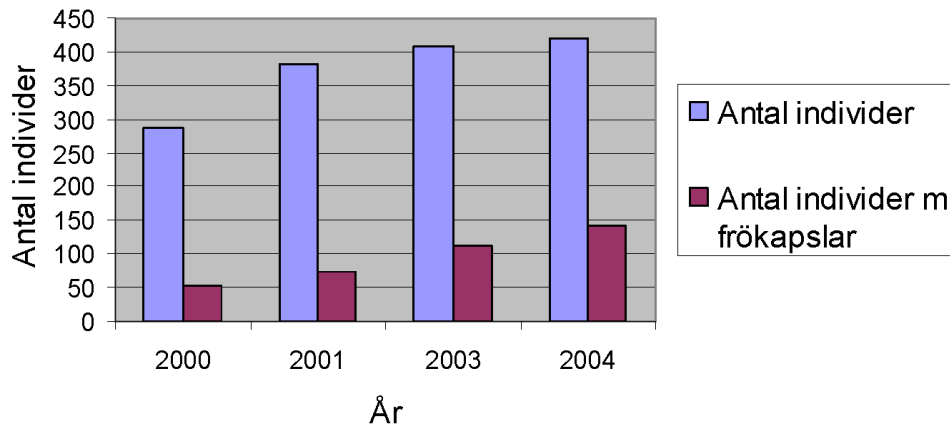
Utter (*Lutra lutra*)

Utterns situation i Uppland och även i landet som helhet har klart förbättrats sedan början av 1990-talet. Inventeringar utförda av NNF och andra visar samstämmigt att uttern ökar både vad gäller utbredning och antal. NNF har därför dragit ned på projektets verksamhet. Vi står till tjänst när det gäller sakkunskap om utterpassager, vilka ofta efterfrågas av olika vägprojektörer, samt tillhandahåller rapporter och förmedlar kontakter.

Gulyxne (*Liparis loeselii*)

Gulyxne är en liten oansenlig orkidé som växer i kalkrika kärr så kallade extremrikkärr. Arten klassas idag som missgynnad (NT) i Sverige enligt Artdatabanken. Arten kräver en jämn, kontinuerlig tillgång på vatten och är därför känslig för åtgärder som påverkar hydrologin på växtplatsen. Arten missgynnas därmed av åtgärder som till exempel dikningar inom jord- och skogsbruket samt vägdragningar. Gulyxnes krav på rätt kemisk vattensammansättning gör den dessutom känslig för övergödnings- och försurningseffekter på grund av luftburna föroreningar. Arten är känd från ett 80-tal lokaler i Sverige varav alla utom en betecknas som kustnära. En del av dessa lokaler kräver en viss försiktig hävd genom bete eller slätter för att inte arten skall slås ut.

NNF har sedan flera år varit engagerad i skötseln av ett antal rikkärr (se Biotopinriktad verksamhet). NNF har gjort en specialstudie av utvecklingen av en population gulyxne i samband med restaurering av rikkärret Kista hav i Vaddö socken. Det främsta syftet var att ta reda på hur denna population reagerade på den återupptagna slätterverksamheten i området. Sedan år 2000 inventerar NNF årligen (förutom år 2002) en lokal med gulyxne i Riddersholms naturreservat på Rådmansö. Inventeringen görs i 120 rutor om 2x2 meter och täcker därmed ett cirka 500 m² stort område. Gulyxne växer i grupper utspridd över hela försöksområdet. I årets inventering noterades sammanlagt 419 individer vilket är en ökning med 2 % sedan föregående år. Denna ökning kan jämföras med 7 % mellan åren 2001-2003 samt 33% mellan 2000-2001. Gulyxne är dock en variabel art vilket kan förklara skillnaderna i ökningen av antalet plantor från år till år. Antalet plantor med frökapslar varierar också stort mellan åren. I år noterades en ökning med 26 % från föregående år vilken kan jämföras med 53 % mellan åren 2001-2003 samt 37% mellan 2000-2001. Se diagram 1.

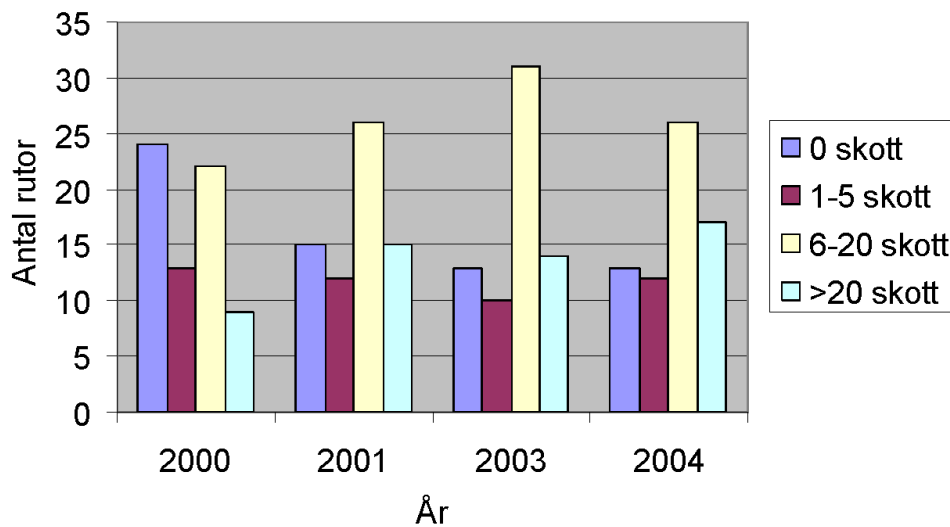

Diagram 1. Utvecklingen av gulyxne (*Liparis Loeselii*) i Gunnarsmaren, Riddersholms naturreservat, Rådmansö.

Hartmansstarr (*Carex hartmanii*)

Hartmansstarr (*Carex hartmanii*) är en sydsvensk art som förekommer sällsynt från Skåne till Uppland. Arten är utpräglat slåttergynnad och är sparsamt förekommande på friska, ogödslade ängs- och hagmarker som hävdas genom slåtter eller bete. Enligt Artdatabanken klassas hartmansstarr idag som sårbar (VU) i Sverige.

Sedan 1998 har NNF årligen bedrivit slåtter av en lokal med hartmansstarr i Riddersholms naturreservat på Rådmansö. Sedan 2000 (förutom 2002) inventerar även NNF denna lokal på uppdrag av Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län. Inventeringen görs i 68 rutor med storleken 2x2 meter. Hartmansstarr växer utspritt i hela området och utbredningen har under de fyra inventeringsåren gett en likartad bild. Beståndet utvecklas dock i en positiv riktning (se diagram 2). Vid den första inventeringen 2000 saknades hartmansstarr i 23 rutor. Vid inventeringarna 2001, 2003 och 2004 var motsvarande siffra 15, 12 respektive 12 rutor. När det gäller antalet axbärande strån är hartmansstarr en mycket variabel art. I årets inventering hittades 25 axbärande strån medan det under de tidigare inventeringarna 2000, 2001 samt 2003 noterades 3, 300 respektive 160 axbärande strån.

Diagram 2. Utvecklingen av hartmansstar (*Carex hartmanii*) i Eknäset, Riddersholms naturreservat, Rådmansö.

Stor tofsäxing (*Koeleria grandis*)

Kappellskär på Rådmansö är den enda kända växtplatsen i Norden av stor tofsäxing. Växten är känd från denna lokal sedan slutet av 1800-talet och är troligen från början införd till lokalen. Ibland har den uppgivits som ”ett krigsminne från 1719”. Arten växer närmast i Estland. I övrigt är den spridd från Polen till västra och norra Ryssland. På 1920-talet var tofsäxingen rikligt förekommande på delar av udden och så sent som i slutet av 1960-talet fanns ett 30-tal tuvor kvar. Därefter gick det snabbt utför och arten ansågs redan i slutet av 1970-talet vara utgången. Orsaken var dels att området började växa igen på grund av upphörd betesdrift och dels av exploatering av udden i samband med den då planerade hamnutbyggnaden. Till mångas förvåning återupptäcktes tofsäxingen 1992 inte långt från sin gamla växtplats. Tofsäxingen klassas idag som akut hotad (CR) i Sverige enligt Artdatabanken. Den framtida skötseln av population på Kappellskär är inriktad på att hävda det instängslade området med betesdjur och ge populationen så optimala förhållanden som platsen medger. Sedan arbetet påbörjades i början av 1990-talet har populationen haft en liten positiv utveckling.

Biotopinriktad verksamhet

Samma princip som gäller för den artinriktade verksamheten gäller även för den biotopinriktade verksamheten. Biotoper som i ett nationellt perspektiv är hotade, samtidigt som de har en stark förekomst i Norrtälje kommun och Roslagen prioriteras i NNF:s arbete. Några exempel på sådana biotoper som NNF arbetar med är rikkärr och lövängar. Dessa biotoper omfattas dessutom av EU:s art- och habitatdirektiv, vars syfte

är att ”upprätthålla eller restaurera en gynnsam bevarandestatus hos naturtyper samt vilda växt- och djurarter av gemenskapsintresse”.

Rikkärr

Rikkärr är ur ett nationellt perspektiv en ovanlig naturtyp med mycket höga naturvärden. Många växt- och djurarter har anpassat sig till denna speciella miljö och återfinns endast i denna naturtyp. Dessa arters fortsatta existens är med andra ord helt beroende av att denna levnadsmiljö bevaras. Fram till modern tid har dessa kärr ofta nyttjats som slåttermark och fram till våra dagar som betesmark vilket har satt sin prägel på fauna och flora. Idag har hävden upphört i de flesta områden vilket har medfört att de hävdgynnade arterna missgynnats och på sikt ej kommer att kunna överleva.

De tidigare öppna rikkärren håller idag på att förbuskas och långsiktigt kommer de att utvecklas till skog. Detta är i och för sig en naturlig utveckling som många arter är anpassade till. Dessa är då helt beroende av att det bildas nya rikkärr i takt med att de gamla växer igen. Nybildningen av rikkärr har dock kraftigt reducerats på grund av dagens markanvändning såsom muddringar, utdikningar och annan exploatering. Slätter och bete förlänger med andra ord den öppna rikkärrensfasen i en våtmarks liv.

Liksom tidigare år har NNF arbetat med dels konkreta hävdinsatser såsom bete och slätter av fyra rikkärr i Norrtälje kommun (se tabell 2 under Förvaltning) och dels med undersökande inventeringsverksamhet av gulyxne (*Liparis loeselii*) (se Artinriktad verksamhet).

Skötseluppdrag

Den biologiska mångfalden i kulturlandskapet är starkt hotad på grund av en förändrad markanvändning. En sjunkande lönsamhet för kött- och mjölkproducenterna har bidragit till att antalet betesdjur har reducerats. Idag används dessutom åkermark ofta som betesmark vilket gör att de gamla ängs- och hagmarkerna växer igen. Även de ängs- och hagmarker som fortfarande betas håller på att förlora sina naturvärden eftersom det ofta är ett för lågt betetryck. För att komma tillrätta med detta krävs ofta omfattande röjningsinsatser.

Naturvårdsfonden har under perioden 1995-2004 arbetat med praktiska åtgärder i kulturlandskapet. Målet har varit att återskapa öppna betes- och slåttermarker och därmed bevara dess flora och fauna. Det har ofta varit frågan om omfattande insatser som har genererat stora mängder ris och virke vilka transporterats ut från områdena för att undvika gödnings effekter på marken. Åtgärderna har gjorts på uppdrag av eller i samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län, Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län, Norrtälje kommun eller privata markägare.

Restaurering och vård av ängsmarker – ett LIFE-projekt

NNF är med och driver ett samarbetsprojekt med Upplandstiftelsen, WWF i Finland och Sverige, samt naturvårdsaktörer i Estland. Det är ett treårigt projekt som sträcker sig från april 2001 till mars 2004 och finansieras till cirka 50 % av EU:s miljöfond LIFE som medfinansierar olika miljöskydds- och naturvårdsprojekt. NNF, Länsstyrelsen och Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län finansierar den resterande delen av projektet. Målet med projektet är att restaurera och vårda gamla ängsmarker som vuxit igen på grund av utebliven eller bristfällig hävd. Projektet i Sverige är främst inriktat på restaurering av så kallade lövängar vilka är typiska för Roslagen och prioriterade EU-habitat. Lövängen var den träd- och buskbärande ängen där både hö och löv skördades som vinterfoder åt kreaturen. Idag finns endast en spillra kvar av dessa än gång så vanliga ängsmarker.

I mars i år avslutades projektet. Totalt har 23 ha gamla ängsmarker restaurerats fördelade på 18 ha i Riddersholms naturreservat och 5 ha i naturreservatet Häverö prästäng. Dessutom anlades en cirka 3 km lång naturstig i Riddersholms naturreservat. Inom ramen för projektet gjordes också en växtinventering som ska kunna följas upp efter restaureringen av de olika områdena. Syftet med inventeringen var att se hur antalet blommande nektarväxter påverkas av restaurering och hävd. Antalet nektarväxter noterades längs fyra meter breda transekter vilka löpte genom de områden som skulle restaureras. Även tillståndet hos vissa utvalda indikatorarter studerades i eller i anslutning till transekten. Till dessa hörde de betesgynnade arterna svartkämpar (*Plantago lanceolata*) och ängsskallra (*Rhinanthus minor*) samt de beteskänsliga arterna läkevänderot (*Valeriana officinalis*) och Krissla (*Inula salicina*). Förutom växtinventeringen gjordes också en inventering av naturvårdsintressanta fjärilar i de olika områdena. Såväl dagaktiva som kvälls- och nattaktiva fjärilar inventerades. Den totala kostnaden för LIFE-projektet blev 111 670 Euro.

Återskapande av ängs- och hagmarker - ett LIP-projekt

LIP 2 (Lokalt Investeringsprogram 2) är ett treårigt program bestående av 14 olika delprojekt i Norrtälje kommun. Syftet med programmet är att öka den ekologiska hållbarheten i samhället. Ett av delprojekten är naturvårdsprojektet ”Restaurering av mnemosynefjärilshabitat” vilket drivs av NNF under perioden 2002 – 2004. Projektet finansieras till 60 % av staten. Övriga finansörer är bland annat Stockholms Län Landsting, Länsstyrelsen i Stockholms län, Världsnaturfonden (WWF) och NNF.

Projektet syftar till att bevara den starkt hotade mnemosynefjärilen genom att återskapa de livsmiljöer som är avgörande för artens överlevnad. Mnemosynefjärilen kan ses som en så kallad indikatorart vilket innebär att de områden där den finns har höga naturvärden där även andra hotade arter kan förekomma. På så sätt gynnar projektet den biologiska mångfalden även i ett vidare perspektiv. Artrika lövängar, som idag är sällsynta och prioriterade av EU, kommer att restaureras i projektets regi. Målet med hela projektet är att ca 50 hektar lövängar, bryn och slätterängar ska restaureras. Sammanlagt är det sex områden i Norrtälje kommun som ingår i projektet. Se tabell 1.

Tabell 1. Områden som ingår i LIP2-projektet ”Restaurering av mnemosynefjärilshabitat”

Område	Areal (ha)
--------	------------

Rotholma, Herräng	11,2
Svartnö-Eknö, Länna	14,8
Västanvik, Rådmansö	17,4
Skäret, Rådmansö	2,6
Näset, Rådmansö	2,7
Gränholmen, Roslags-Bro	6,5
Totalt	55,2

Under 2004 har NNF fortsatt arbetat med projektet. Kontakter med markägare, fältbesök och inventeringar har ingått i arbetet, likaså samråd med Länsstyrelsen i Stockholms län och Skogsvårdsstyrelsen. Under året blev restaureringsarbetet i Rotholma och Västanvik i stort sett klart och restaureringsarbetet påbörjades i områdena Svartnö-Eknö samt Gränholmen och. Dessutom restaurerades de befintliga mnemosynelokalerna Näset och Skäret. Den planerade restaureringen under 2004 kunde endast delvis genomföras. Anledningarna var den uteblivna tjälen i marken vilket ger svåra körskador vid en eventuell avverkning. NNF ansökte därför om att få projektet förlängt. Förlängningen beviljades med ett år det vill säga till och med 051231.

Områdesinriktad verksamhet

Den områdesinriktade verksamheten som NNF bedriver delas in i tillsynsuppdrag, utredningsuppdrag och förvaltning.

Tillsynsuppdrag

NNF har sedan ett antal år haft tillsynsansvar för de kommunala naturreservaten Linkudden, Rörvik och Marum. I år gjordes 7 - 8 protokollförda besök per område vilka rapporterades till uppdragsgivaren Norrtälje kommun. Uppdragen ger NNF möjlighet att komma med synpunkter och förslag till åtgärder i de olika naturreservaten.

Utredningsuppdrag

NNF åtar sig olika typer av utredningsuppdrag som till exempel att skriva skötselplaner för naturreservat och utföra inventeringar. Liksom för tillsynsuppdrag så ger dessa utredningsuppdrag möjlighet att komma med synpunkter och förslag till åtgärder. Under 2004 har ett flertal utredningar utförts. NNF har projekterat en strövstig i naturreservatet Häverö-Bergby. NNF har också inventerat Gulyxne i Gunnarsmaren och Hartmansstarr vid Eknäset (se även Artinriktad verksamhet). Båda lokalerna är belägna i Riddersholms naturreservat på Rådmansö.

Förvaltning

Ett vanligt problem med naturvårdsinsatser är att det saknas långsiktighet. Inte minst i kulturlandskapet är det viktigt med återkommande skötselåtgärder. När det gäller vissa områden med mycket höga naturvärden kan därför NNF säkerställa en viss långsiktighet genom att förvalta områdena, det vill säga ta ett övergripande ansvar för den årliga skötseln. Sedan ett flertal år tillbaka förvaltar NNF ett antal sådana områden i Norrtälje kommun. Under 2004 förvaltades totalt 4,73 ha slätteräng, 7,00 ha naturbetesmark och 0,40 ha åkermark (se tabell 2).

Tabell 2. Områden som förvaltades av Norrtälje Naturvårdsfond under 2004.

Område	Typ av mark	Areal (ha)
Kista hav, Vaddö	Rikkärr (slätter)	0,73
Djävulsviken, Vaddö	Strandäng (slätter)	0,80
Maran, Vaddö	Rikkärr (slätter)	0,21
Södersjön, Lohärad	Rikkärr (slätter)	0,21
Kråkhättan, Roslags-Bro	Hårdvallsäng (slätter)	0,50
Norrsundet, Rådmansö	Strandäng (bete av nöt)	5,64
Kapellskär, Rådmansö	Hagmark (bete av får)	0,36
Storvass, Rådmansö	Rikkärr (slätter och efterbete av nöt)	2,28
Storvass, Rådmansö	Hagmark (bete av nöt)	1,00
Storvass, Rådmansö	Allmogeåker (bruk av åker)	0,40

Naturvårdsinformation

En av NNF:s huvuduppgifter enligt stadgarna är att ”informera om Roslagens natur, miljövard och de ekologiska sambanden”. Detta sker genom:

- Framtagande av naturreservatsskyltar
- Försäljning av litteratur
- Publicering av olika typer rapporter
- Övrig information

Framtagande av naturreservatsskyltar

Informationsskyltar vid naturreservat och andra naturvårdsområden är ofta mycket bristfälliga. De befintliga informationstavlorna är många gånger föråldrade och kortfattade. Sedan 1993 har NNF arbetat med att förbättra denna brist genom att ta fram skyltställ och informationsskyltar. Ett flertal skyltar färdigställdes under 2004 för naturreservat i Stockholms län. Två skyltar har gjorts till naturreservat i Norrtälje kommun. Det är Södergarns naturreservat som utgörs av den största ön i sjön Erken

samt Ön-Bokulluddens naturreservat utmed Erkens södra strand. Dessutom har skyltar gjorts till Exerman-Hersby naturreservat i Vallentuna kommun samt Eldgarnsö naturreservat i Ekerö kommun.

Försäljning av litteratur

Två böcker, ”Värt att se i Roslagens natur” och ”Upplands fåglar”, fanns under året till försäljning på Naturvårdsfondens kansli. Tidigare såldes cirka 10-20 av dessa böcker årligen. I år såldes ?? böcker. **Kolla bokföringen 2301 samt 2302.**

Publicering av olika typer av rapporter

Under tidigare år har följande rapporter publicerats:

- 1996:1 PARNASSIUS MNEMOSYNE inom Norrtälje kommun
- 1996:2 Inventering av utter (Lutra lutra) i östra och norra Uppland 1993-5
- 1996:3 Inventering av utter (Lutra lutra) i Uppland 1995
- 1997:1 Att rädda sänkta sjöar - En biologisk och juridisk handledning
- 1999:1 Effektiviteten hos olika typer av faunapassager avsedda för utter (Lutra lutra)
- 2000:1 Inventering av rödlistade skalbaggar och lavar i några ekområden i Norrtälje kommun
- 2003:1 Inventering av boknätfjäril (*Euphydryas maturna*) i Norrtälje kommun 2003

Under 2004 publicerades inga rapporter.

Övrig information

Under året har NNF färdigställt en cirka 3 km lång naturstig i Riddersholms naturreservat på Rådmansö.